શ્રી શત્રુંજય - મુક્તિ સમ્યગ્જ્ઞાન અભ્યાસક્રમ

સા વિદ્યા યા વિમુક્તયે

C/O. શાહ ગોવિંદજી વીરમ, ફેક્ટરી કમ્પાઉન્ડ, મોંઢા રોડ, ઔરંગાબાદ - ૪૩૧ ૦૦૧

સમ્યગ્જ્ઞાન પરિચય

◆◆◆ અભ્યાસક્રમ જવાબ પત્ર ◆◆◆ ઑક્ટોબર-૨૦૧૯

એનરોલમેન્ટ નંબર ______ (૫) ગામ ______

વિદ્યાર્થીનું નામ ______

પ્રશ્ન-૧ ખાલી જગ્યા

(૧)	મંદર મેરુ
(૨)	તેજના
(૩)	ઉત્તમ ધર્મિષ્ઠ
(૪)	અપ્રત્યાખ્યાની
(૫)	કાયરૂપ પટ્ટન
(૬)	આસક્તિ
(૭)	નિબંધ
(૮)	પ્રત્યાખ્યાની માન
(૯)	અજીતનાથ
(૧૦)	દિક્પરિમાણ
(૧૧)	પાંચભૂતો
(૧૨)	નોકષાય
(૧૩)	ક્ષેત્રવૃદ્ધિ
(૧૪)	અનંતાનુબંધી ક્રોધ
(૧૫)	તુંબડીના બીજ
(૧૬)	મેરુ પર્વત
(૧૭)	સુધર્માસ્વામી ની
(૧૮)	કાયિક સંજ્ઞા
(૧૯)	વર્ધધર
(૨૦)	હે શાંતિ જિન

પ્રશ્ન-૨ એક જ શબ્દમાં

(૧)	અનંતાનુબંધી લોભ
(૨)	દિક્પરિમાણ વ્રત
(૩)	અજિતનાથ
(૪)	અક્ષત પૂજા
(૫)	દેવકુરુ
(૬)	અધ્યવસાયો
(૭)	જન્માન્તર-ગત્યંતર
(૮)	શીખરી પર્વત
(૯)	પ્રત્યાખ્યાની
(૧૦)	અજ્ઞાનતા/અજાણતા
(૧૧)	સ્યાદ્વાદ
(૧૨)	ઇન્દ્ર
(૧૩)	કંચનગિરી
(૧૪)	મેરુ શિખર
(૧૫)	અધોદિશાપ્રમાણાતિક્રમ
(૧૬)	પુરુષ-સ્ત્રી
(૧૭)	વિસ્મૃતિ થી
(૧૮)	બકરીની લીંડીનો અગ્નિ
(૧૯)	શરદ ઋતુનો ચંદ્ર
(૨૦)	આરોગ્યવાળી
(૨૧)	યથાખ્યાત
(૨૨)	શોભા
(૨૩)	પૂર્વની
(૨૪)	સમુહ થી
(૨૫)	નિર્લોભપણું
(૨૬)	આ-હું
(૨૭)	વિપરીત
(૨૮)	અંજન/કાજલ
(૨૯)	નેતરની સોટી
(૩૦)	પરલોક માં
(૩૧)	પર્વતો માં

પ્રશ્ન-૩ શબ્દનો અર્થ

(૧)	દેવતા
(૨)	આપો
(૩)	નીચ ગોત્ર
(૪)	શિયાળ

પ્રશ્ન-૪ જોડકાં જોડો

(૧)	૫	(૬)	3
(૨)	૭	(૭)	૪
(૩)	૯	(૮)	૬
(૪)	૮	(૯)	૨
(૫)	૧૦	(૧૦)	૧

પ્રશ્ન-૫ સંખ્યામાં જવાબ

(૧)	૩
(૨)	૨૫
(૩)	૫૦૦ યો૦
(૪)	૮ (8)
(૫)	૧૬ (16)
(૬)	૧૨ વર્ષ
(૭)	૧૦૦ વાર
(૮)	૫૦૦
(૯)	૨૫ યોજન
(૧૦)	૧૧

પ્રશ્ન-૬ ✓ કે X / પ્રશ્ન-૭ આ પાને છે તે નંબર

	પ્રશ્ન-૬ ✓ કે X		પ્રશ્ન-૭
(૧)	X	(૧)	૭
(૨)	X	(૨)	23
(૩)	✓	(૩)	૧૫
(૪)	✓	(૪)	૧૧
(૫)	X	(૫)	3
(૬)	✓	(૬)	૧૮
(૭)	X	(૭)	૨૪
(૮)	✓	(૮)	૫
(૯)	✓	(૯)	૯
(૧૦)	X	(૧૦)	13

પ્રશ્ન ૧-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૨-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૩-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૪-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૫-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૬-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૭-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૮-મેળવેલ ગુણ	=	કુલ ગુણ

રીમાર્ક ______ તપાસનારની સહી ______

પ્રશ્ન - ૮ તમારી ભાષા માં સમજાવો —— ૧. જંબુદ્વીપ - - - -

૧. જંબુદ્વીપ માં કુલ ૨૬૯ પર્વતો છે. વિવિધ પ્રકાર ના પર્વતો માં ચાર ગજદં
ગિરિ પર્વતો છે. ગજ એટલે હાથી અને દંત એટલે દાંત. હાથીના દાંત જેવા આ પર્વ
હોવાથી ગજદંતગિરિ કહેવાય છે. આ ચારે પર્વતો મૂળ માં ૫૦૦ યોજન પહોળા અને
છેડે અંગુલના અસંખ્યાતમાં ભાગ પ્રમાણે પાતળા છે. લાંબા અને વચ્ચે વાંકા હોવા
હાથી ના દાંત જેવા દેખાય છે. બે પર્વત સૌમનસ અને વિદ્યુતપ્રભ દેવકુરુ ને ઘેરીને રહે
છે. તે અનુક્રમે શ્વેત અને લાલ વર્ણ ના છે. માલ્યવંત અને ગંધમાદન ઉત્તરકુરુ ને ઘેરીને
રહેલા છે. જે લીલી અને પીળા વર્ણ ના છે.

૨. દેવપૂજા - - - —— દેવપૂજા માટે સારી જમીન માં ઉત્પન્ન થયેલા, સારા ગુણવાળા,
જાણીતા માણસ પાસેથી મંગાવેલા પવિત્ર વાસણ માં ઢાંકીને લાવેલા, એનુ બરાબર મૂલ્ય આપ
ને મંગાવેલા પુષ્પ વાપરવા. એવી રીતે પવિત્ર સ્થાનક ઉપર રાખેલા, શોધેલા, કેસર, કપૂ
બરાસ, જાતિવંત ચંદન, ધૂપ, ગાયના ઘી નો દીવો, અખંડ અક્ષત, તત્કાળ બનાવેલા અને
ઉંદર બિલાડી આદિ હિંસક જીવે સુંઘેલા, ખાધેલાં કે સ્પર્શેલા નહીં એવા પકવાન - મિઠાઈ
અને તાજા મનોહર સુસ્વાદિષ્ટ સચિત્ત-અચિત્ત ફળ વાપરવા. આ દ્રવ્યશુદ્ધિ સાથે સાથે
અન્ય છ શુદ્ધિઓ નું પણ ઉપયોગ રાખવો.

૩. કર્મ વિજ્ઞાન - - - - — જેના ઉદયથી જીવને નિમિત્ત હોય અથવા ન હોય તો પણ
હાસ્ય, પ્રેમ, નારાજગી, શોક, ભય, અને દુર્ગંછા થાય છે તે હાસ્ય મોહનીય કર્મ કહેવાય છે.
જે કર્મના ઉદય થી જીવને હસવું આવે તે હાસ્યનોકષાય ચારિત્ર મોહનીય કર્મ (૨) જીવને
શાતા વેદાય તે રતિ નોકષાય ચા૦ મો૦ કર્મ (૩) જીવને અસાતા વેદાય તે અરતિ નોકષાય ચા
મો (૪) જીવને શોક થાય તે શોક નોકષાય ચા૦ મો૦ કર્મ (૫) બીક લાગે તે ભય નોકષાય ચા૦
મો (૬) જીવ ને જુગુપ્સા જાગે તે દુર્ગંછા નોકષાય ચા૦ મો૦ કર્મ આ કર્મ નિમિત્ત સાથે
અથવા નિમિત્ત વિના પણ ઉદય માં આવે.

૪. લોભ - - - —— જ્ઞાની મહાત્માઓએ લોભને દુનિયાનો સૌથી મોટો સમુદ્ર કહેલો છે
જે એટલો બધો ઊંડો અને પહોળો છે જેની અંદર આ ત્રણ જગત ક્ષણવાર માં ગરકાવ થઈ જાય.
આ ત્રણ જગતના સુંદર પદાર્થોની આ જીવને પ્રાપ્તિ થાય તો પણ અગાધ લોભ સમુદ્ર તૃપ્ત થતો ન
લોભ માનવી ને અસંતોષી બનાવે છે. અસંતોષ માનવીને અનેક દિશાઓ માં દ્રવ્ય સંચય કરવા
નિમિત્તે પરિભ્રમણ કરાવે છે. ધર્મ માટે અનુકૂળ પરિસ્થિતિ ન મળતા ધર્મથી ભ્રષ્ટ થાય છે.
જેની દ્રષ્ટિ સત્ય તરફ વળેલી છે એવા ધર્માત્મા જીવો આ બાહ્ય દિશા પ્રમાણના રૂપથી
મનને આખી દુનિયા ના વિષયો માં ફરતુ અટકાવી પોતાના સ્વરૂપ માં લાવી મૂકવાની ભાવ
નાથી આ વ્રત માં કરવા માં આવી છે. એજ એનુ ગુપ્ત રહસ્ય છે.

૫ - વ્યક્તસ્વામી —— વેદના પદો થી વ્યક્ત પંડિત ને એવી શંકા થઈ કે પાંચ ભૂત જેવી કોઈ
વસ્તુ આ જગત માં નથી. આ જગત માં બધુ સ્વપ્ન સમાન છે. વીર પ્રભુએ જણાવ્યુ કે આત્માને
પરમાત્મા બનાવવા માટે સ્ત્રી, પુત્ર, કુટુંબ, પરિવાર, ધન સંપત્તિ વગેરે સ્વપ્ના માં મળય
લી છે. આ વસ્તુઓ પર આસક્તિ કરી ને પોતાની માની ને આત્મા ઘણોજ દુઃખી થયો છે. દુઃખ મુક્ત
થવું હોય તો એ વસ્તુઓ ને સ્વપ્ન સમાન સમજી તેના પરની આસક્તિ ને છોડી આત્મા એ મોક્ષ
માટે પ્રયત્ન કરવો જોઈએ. અને "પૃથ્વી દેવતા, અપો દેવતા" ઇત્યાદિ પદો થી ભૂતોની
સત્તા સૂચવાયેલી છે. શંકા નું સમાધાન થતા વ્યક્તપંડિત વીર પ્રભુ ના ચરણોં માં
નમી પડયા અને ચૌથા ગણધર ની પદવી પ્રાપ્ત કરી.